

สถานภาพสัตว์ป่าและแนวทางการฟื้นฟู
แนวเชื่อมต่อป่า
เทือกเขาตะนาวศรี

Photo by Steve Griffiths /GMS-EOC

บทบาทหลักของแนวเชื่อมต่อป่า

แนวเชื่อมต่อป่ามีบทบาทหลัก เพื่อเอื้อสัตว์ป่าให้สามารถเคลื่อนย้ายกระจายพันธุ์ ตั้งประชากรใหม่ ลดการผสมเลือดชิด และเพื่อให้เกิดการถ่ายเททางพันธุกรรม เพื่อความมั่นคงของประชากรและสังคมสัตว์ป่าโดยรวม

การรักษาความเชื่อมโยงธรรมชาติ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะของโลกในระยะยาว เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และยังช่วยรักษาความสมดุลทางธรรมชาติอื่นๆ เช่น ระบบการไหลเวียนของน้ำ การผสมเกสร นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้มนุษย์สามารถพัฒนาแนวทางแก้ไขสถานการณ์ เพื่อคุ้มครองระบบธรรมชาติ และความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมมนุษย์โดยรวม

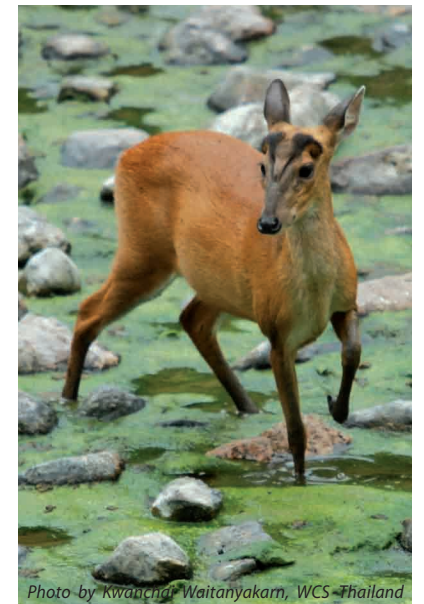

Photo by Kwanchai Waitanyakarn, WCS - Thailand

สถานภาพลัตว์ป่า และแนวทางการฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี

4 ทำไมต้องเป็นแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี

6 บทบาทของสมาคมอนุรักษ์ลัตว์ป่า

8 ลัตว์ป่าแห่งผืนป่า: ดัชนีชี้ความสำเร็จ

10 การสำรวจภาคสนาม

12 สภาพป่า และการใช้ที่ดินในพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่า

14 ความชุกชุมของลัตว์ป่าแห่งผืนป่า

16 การกระจายของลัตว์ป่าในแนวเชื่อมต่อป่า

18 การใช้ทรัพยากรโดยมนุษย์ และปัจจัยคุกคามต่อแนวเชื่อมต่อป่า

20 การออกแบบแนวเชื่อมต่อป่า เพื่อลัตว์ป่าแห่งผืนป่า

22 แนวทางการฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า

24 ความสำคัญของการมีระบบตรวจวัดระยะยาว

26 มาตรการจัดการที่จำเป็นต่อแนวเชื่อมต่อป่า

28 เอกสารอ้างอิง

ทำไมต้องเป็นแนวเชื่อมต่อป่า เทือกเขาตะนาวศรี

ความสำคัญทางธรรมชาติ

เป็นแนวเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่อนุรักษ์หลักของประเทศ คือ
ผืนป่าตะวันตก และ ผืนป่าแก่งกระจาน

- มีศักยภาพในการพัฒนาความร่วมมือด้านการอนุรักษ์
และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ กับประเทศสหภาพ
พม่า ที่ยังมีผืนป่าขนาดใหญ่ติดต่อกับไทย
- เทือกเขาตะนาวศรี ได้ถูกจัดเป็นพื้นที่ที่สำคัญในระดับโลก
ในการอนุรักษ์เสือโคร่งสายพันธุ์อินโดจีน (Sanderson
et al. 2005)
- พื้นที่อนุรักษ์ในเทือกเขาตะนาวศรี ได้ถูกจัดให้เป็นพื้นที่
อนุรักษ์นกที่สำคัญในระดับโลก เนื่องจากมีนกอยู่ในภาวะ
ถูกคุกคามหลายชนิด (Bird Conservation Society of
Thailand 2004).

ปัญหาสำคัญที่เทือกเขาตะนาวศรี กำลังเผชิญอยู่

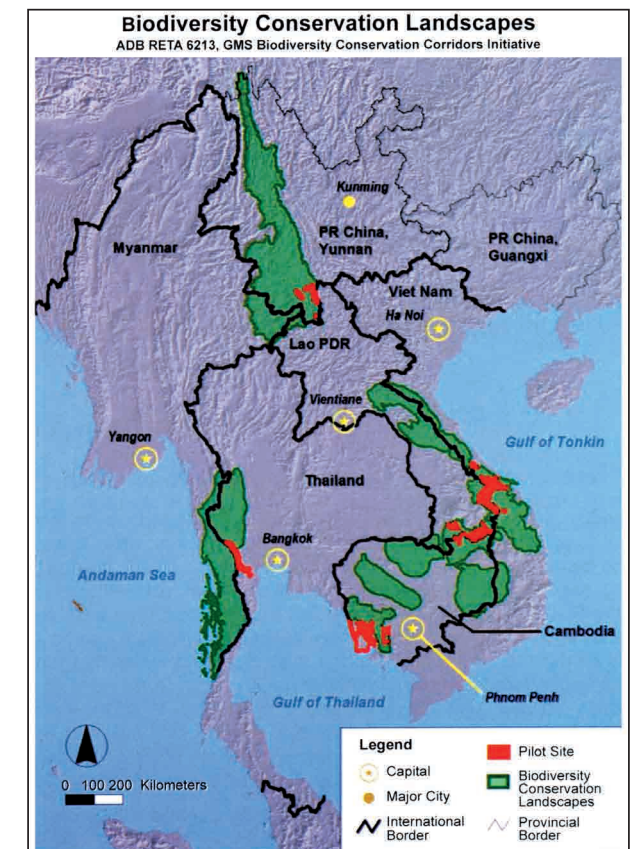
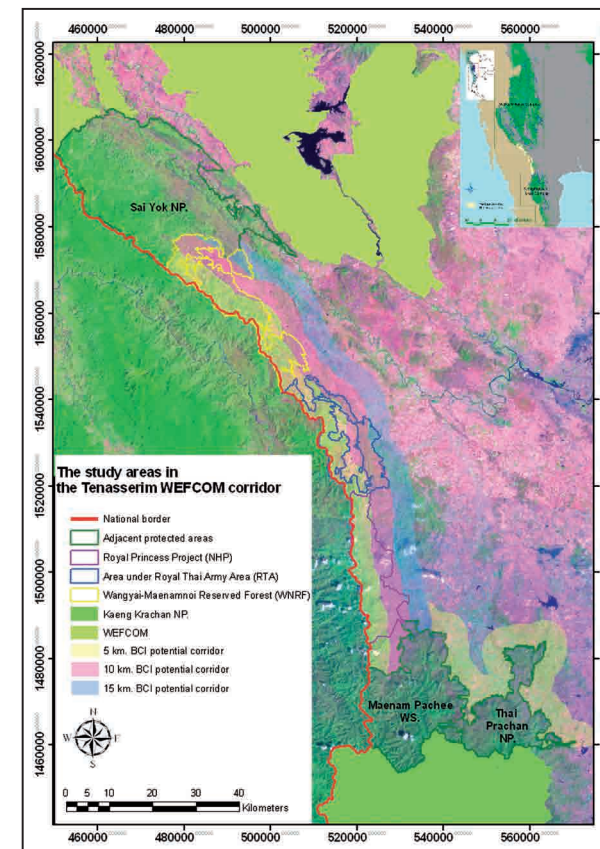
โดยภาพรวมของเทือกเขาตะนาวศรี ปัญหาที่สำคัญที่พื้นที่
กำลังเผชิญอยู่คือ (Wikramanayake 2002 and BirdLife
International 2003)

- การเปลี่ยนพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และสวนป่า
- ปัญหาการลักลอบตัดไม้ ทั้งในและรอบพื้นที่อนุรักษ์
- การลักลอบล่าสัตว์ โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่อนุรักษ์
- การเก็บหาของป่าจนเกินขอบเขต ทั้งในโซนแนวเชื่อมต่อ
ป่า และโซนที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์
- การพยายามเชิญชวนพม่าเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
แนวเชื่อมต่อป่า ในฝั่งพม่า
- การฟื้นฟูแนวกันชนของพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่แนวเชื่อมต่อ
ป่า

พื้นที่โครงการ

- 1) อุทยานแห่งชาติไทรโยค (SINP)
- 2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี (MPWS)
- 3) พื้นที่เตรียมการ อุทยานแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติ-ไทยประจัน (PCNP)
- 4) ป่าสงวนวังใหญ่-แม่น้ำน้อย (WNRF)
- 5) พื้นที่ทหารขอใช้ประโยชน์ (RTA)
- 6) อุทยานธรรมชาติวิทยาสีริธร (NHP).

Photo by Steve Griffiths / GMS-EOC

บทบาทของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า

Photo by Steve Griffiths / GMS-EOC

สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า (WCS) ประเทศไทย ได้รับมอบหมายจาก GMS-BCI ภายใต้ความเห็นชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ดำเนินการในพื้นที่แนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรี ภายใต้โครงการ **“การประเมินสถานภาพสัตว์ป่า และถิ่นอาศัย ในพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี”** ซึ่งสมาคมฯ ได้ใช้ สัตว์ป่าแห่งผืนป่าเป็นดัชนีที่ใช้ในการประเมินแนวเชื่อมต่อ พร้อม ทั้งเสนอแนะพื้นที่ที่ควรดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อ ป่าในอนาคต ตามข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สมาคมฯ ได้ใช้เวลาในการดำเนินงานทั้งสิ้น 2 ปี 3 เดือน ตั้งแต่ ปี 2549-52

วัตถุประสงค์โครงการ

1. สำรวจอย่างรวดเร็ว เพื่อทราบสถานภาพของสัตว์ป่าแห่ง ผืนป่า ในพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี และ พื้นที่อนุรักษ์ข้างเคียง
2. เสนอแนะแนวเชื่อมต่อป่า และหย่อมป่า ที่สามารถเอื้อให้ สัตว์ป่าแห่งผืนป่าได้ใช้เคลื่อนย้ายหากิน
3. วางระบบการตรวจวัดสัตว์ป่า และปัจจัยคุกคามระยะยาว เพื่อตรวจวัดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ทั้งคน และ สัตว์ป่า
4. ฝึกคนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่อนุรักษ์ ให้ สามารถใช้ระบบตรวจวัดการเปลี่ยนแปลงสัตว์ป่าและ ปัจจัยคุกคาม
5. ส่งเสริมคุณค่าการอนุรักษ์สัตว์ป่า และป่าไม้ ในพื้นที่ แนวเชื่อมต่อป่า

ผลงานหลัก

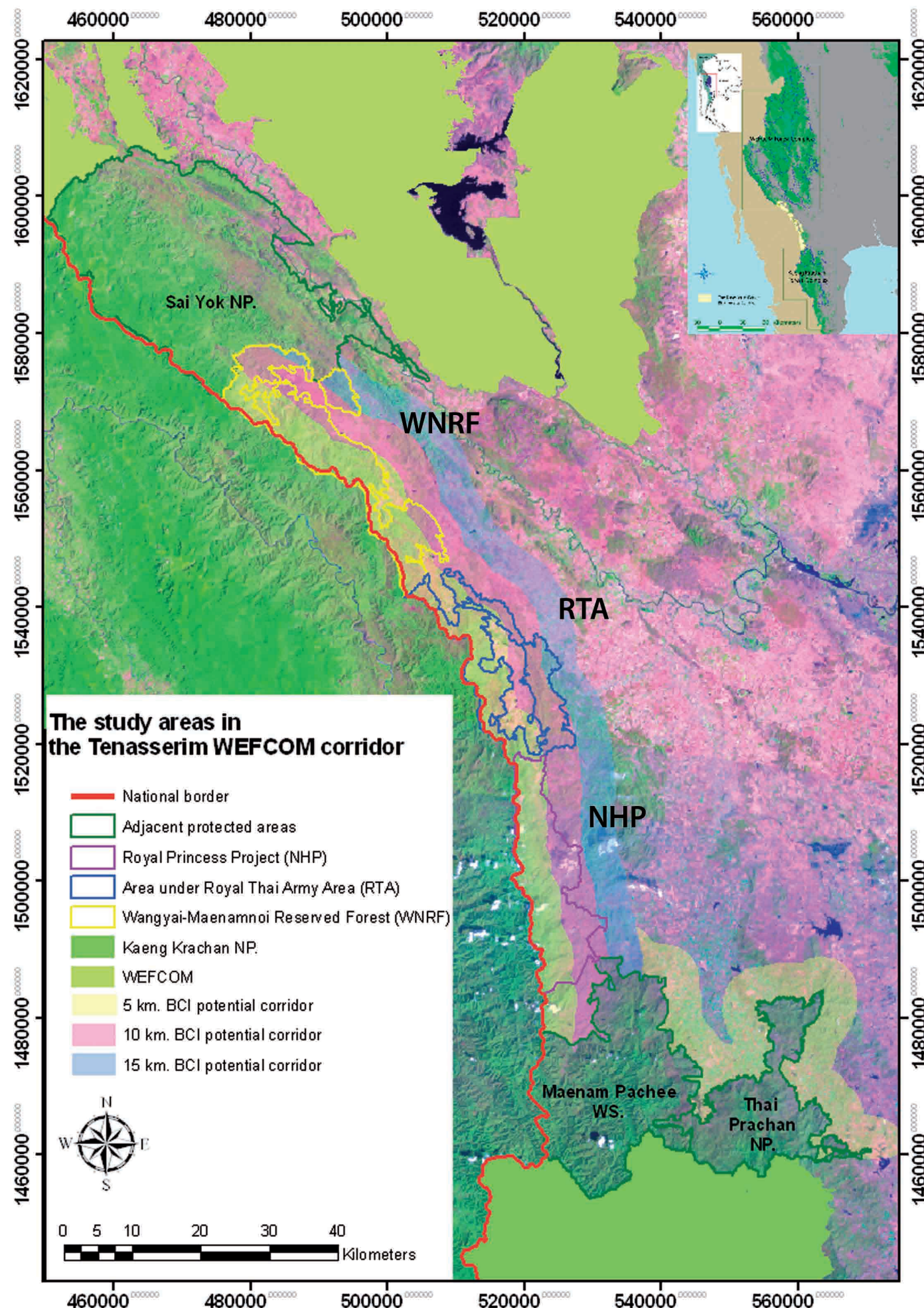
1. แผนที่การกระจาย และฐานข้อมูลสัตว์ป่าแห่งผืนป่า ใน พื้นที่แนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรี
2. แผนที่และฐานข้อมูล สถานภาพของแนวเชื่อมต่อป่า และ หย่อมป่าที่เป็นปัจจุบัน

ผลงานรอง

1. ได้ข้อมูลพื้นที่ ที่ทำให้เข้าใจสถานภาพของแนวเชื่อมต่อ ป่า ในการเอื้อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสัตว์ป่าแห่ง ผืนป่า
2. ได้แผนการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ถิ่นอาศัย สัตว์ป่าแห่ง ผืนป่า

ผลกระทบของโครงการ

1. ได้แนวทางที่ใช้ในการอนุรักษ์ และจัดการแนวเชื่อมต่อ ป่าเทือกเขาตะนาวศรีที่เป็นรูปธรรม
2. การจัดการพื้นที่แนวเชื่อมต่อ อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นวิทยาศาสตร์ โปร่งใส และตรวจสอบได้ และอยู่บน พื้นฐานของความร่วมมือ

สัตว์ป่าแห่งผืนป่า: ดัชนีชี้ความสำเร็จ

ผลสำรวจเบื้องต้น ชี้แนวเชื่อมต่อป่ายังมีความหวัง

จากผลการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น พบว่าพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี ยังคงมีสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ใช้อยู่ถึงกว่า 20 ชนิด และมีนกเงือกอีก 4 ชนิด รวมเป็น 24 ชนิด ซึ่งในจำนวนนี้ 16 ชนิด เป็นสัตว์ป่าที่อยู่ในบัญชีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคามในระดับโลกของ IUCN

เนื่องจากสัตว์ป่า เป็นดัชนีที่สำคัญในการรักษา และฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า จึงได้ดำเนินการคัดเลือกสัตว์ป่าแห่งผืนป่า เพื่อเป็นดัชนีชี้ความสำเร็จของโครงการนี้

สัตว์ป่าแห่งผืนป่าสำหรับแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี

จากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อคัดเลือกสัตว์ป่าแห่งผืนป่าให้กับพื้นที่ โดยมีผู้ร่วมประชุมจากหน่วยงานในพื้นที่ ได้สัตว์ป่าแห่งผืนป่าสำหรับแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี จำนวน 7 ชนิด คือ

- ช้างป่า
- กระต๊อง
- เลียงผา
- นกกก หรือนกกายัง
- กวางป่า
- เสือโคร่ง และเสือดาว
- เก้ง

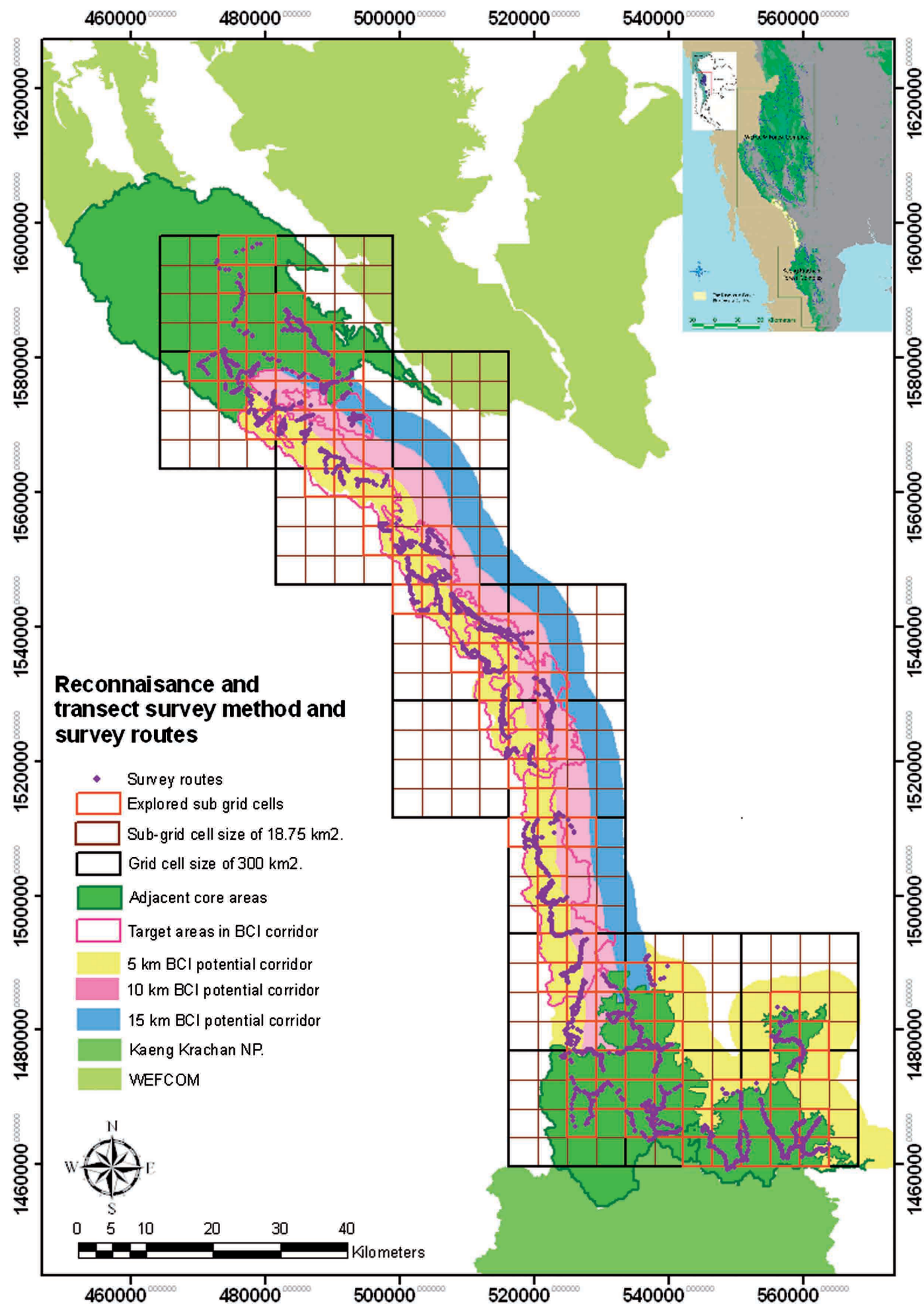
ทำไมต้องใช้สัตว์ป่าแห่งผืนป่า

สัตว์ป่าแห่งผืนป่าคือ

- สัตว์ป่าที่ต้องการพื้นที่ขนาดใหญ่ ในการดำรงประชากรที่มั่นคง
- สัตว์ป่าที่ใช้ถิ่นอาศัยที่หลากหลาย หลากหลายสภาพป่า และการรบกวน
- สัตว์ป่าที่ได้รับผลกระทบจากการที่มนุษย์ใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ
- สัตว์ป่าที่มีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศ
- สัตว์ป่าที่มีคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

Common Name	Habitat Types	Management Zone	Threats
Elephant	6	1	1
Gaur	1	1	1
Serow	0	2	2
Great Hornbill	0	1	1
Common Muntjac	1	1	1
Tiger	0	0	1
Sambar	0	0	1
TOTAL	8	6	8

การรักษาและฟื้นฟูสัตว์ป่าแห่งผืนป่า ในพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี หมายความว่า การรักษาชนิดป่าหลัก 8 ชนิด และแก้ปัญหาปัจจัยคุกคามหลัก 8 ชนิด ในพื้นที่นี้อย่างได้ผล

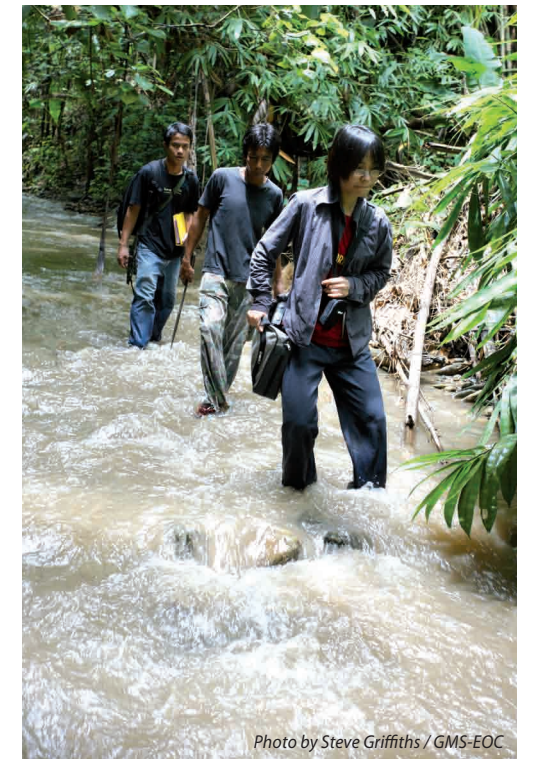

การสำรวจภาคสนาม

ใช้ระบบกริดเป็นกรอบการครอบคลุมพื้นที่ โดยวางกริดที่มีขนาด 18 ตร.กม. ลงในแผนที่แนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี และพื้นที่อนุรักษ์ข้างเคียง ซึ่งกริดนี้ใกล้เคียงกับขนาดพื้นที่หากินของสัตว์กีบขนาดใหญ่หลายชนิด โดยการเดินสำรวจพยายามเดินให้ครอบคลุมทุกกริด ในระยะทางที่ใกล้เคียงกัน โดยเน้นเฉพาะในพื้นที่ 5-10 กม. จากแนวชายแดน

ทีมสำรวจใช้เวลา 13 เดือน ในช่วงปี 2550-51 ทั้งฤดูฝน และฤดูแล้ง ในการสำรวจภาคสนาม

เก็บข้อมูลร่องรอยสัตว์ป่า และการพบเห็นตัว โดยใช้แบบฟอร์มมาตรฐาน และเครื่อง GPS ระยะทางที่เดินสำรวจทั้งสิ้น 711 กม.

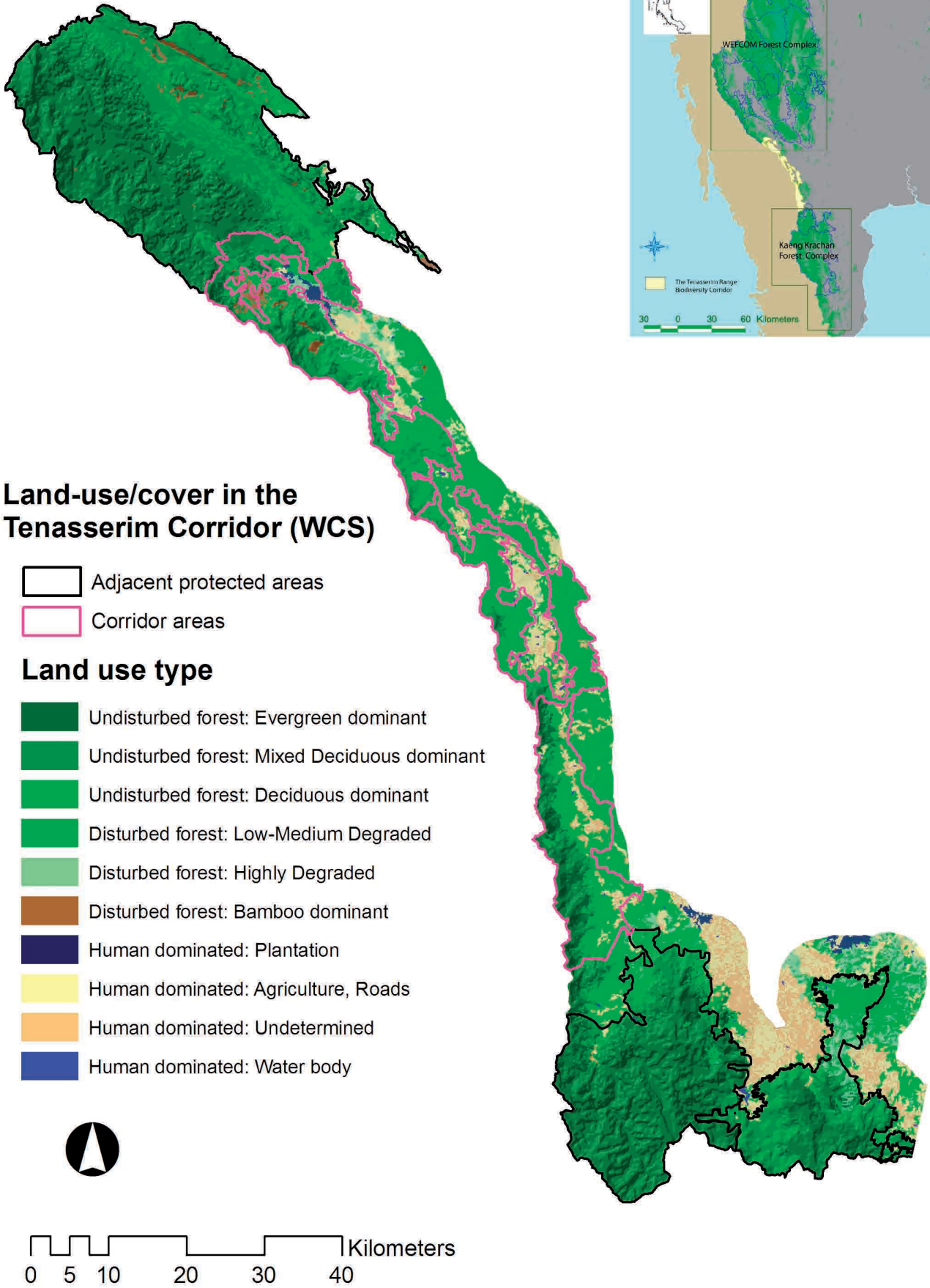
สภาพป่า และการใช้ที่ดิน ในพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่า

ชนิดป่า และการใช้ที่ดิน ในแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขา ตะนาวศรี

ชนิดป่า และการใช้ที่ดิน เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการกระจายและสถานภาพของสัตว์ป่าในแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี และการวางแผนการจัดการอื่นๆ ดังนั้น สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า จึงได้ถูกมอบหมายให้ปรับปรุงแผนที่ชนิดป่าและการใช้ที่ดินในพื้นที่ โดยได้ใช้แผนที่ใหม่นี้แทนแผนที่ที่สมาคมฯ ใช้ในระยะแรกของโครงการ จากแผนที่ใหม่นี้ ได้แบ่งสภาพสิ่งปกคลุมพื้นที่เป็น 10 ชั้น (Delatte & Jinamoy 2009) ตามตารางข้างล่าง

ชนิดป่า และ การใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ha)	% ต่อพื้นที่ทั้งหมด
สภาพป่าไม่ถูกรบกวน		
ป่าดิบแล้ง	103,247	29.23
ป่าเบญจพรรณ	70,402	19.93
ป่าเต็งรัง	24,314	6.88
Sub total	197,963	56.04
สภาพป่าถูกรบกวน		
ป่าที่ถูกรบกวนมาก	12,578	3.56
ป่าที่ถูกรบกวนปานกลาง	89,963	25.47
ป่าไผ่	2,653	0.75
Sub total	105,194	29.78
พื้นที่ที่มนุษย์ครอบครอง		
พื้นที่เกษตรกรรม	29,796	8.44
อื่นๆ	17,753	5.03
แหล่งน้ำ	569	0.16
สวนปาล์ม	768	0.22
สวนป่าอื่นๆ	1,164	0.33
Sub total	50,042	14.18
Grand total	353,207	100.00

Land-use/cover in the
Tenasserim Corridor (WCS)

- Adjacent protected areas
- Corridor areas
- Land use type**

Undisturbed forest: Evergreen dominant

Undisturbed forest: Mixed Deciduous dominant

Undisturbed forest: Deciduous dominant

Disturbed forest: Low-Medium Degraded

Disturbed forest: Highly Degraded

Disturbed forest: Bamboo dominant

Human dominated: Plantation

Human dominated: Agriculture, Roads

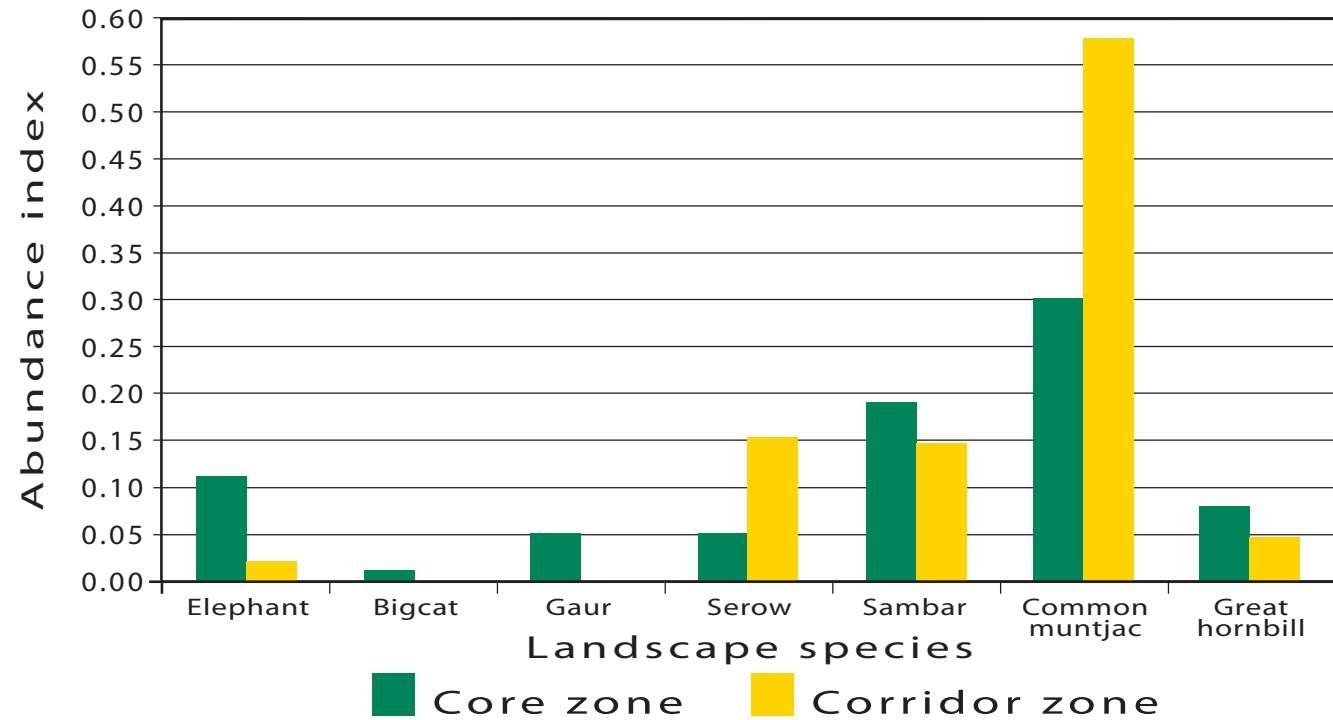
Human dominated: Undetermined

Human dominated: Water body

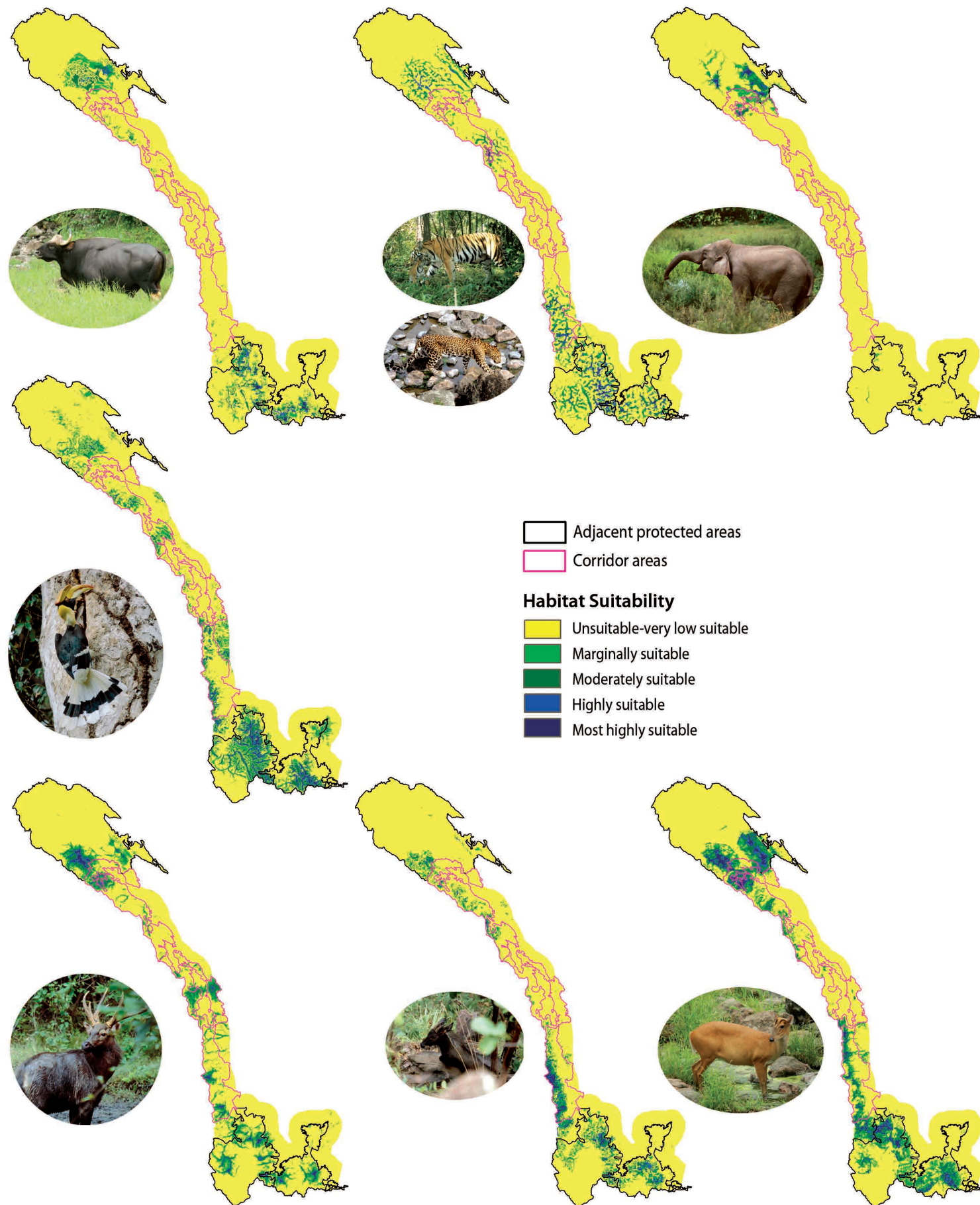
ความชุกชุมของสัตว์ป่าแห่งผืนป่า

ผลการสำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ จำนวน 20 ชนิด และนกเงือก 4 ชนิด ในพื้นที่แนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรี และผืนป่าอนุรักษ์ข้างเคียง ซึ่งในที่นี้จะเน้นเฉพาะสัตว์ป่าแห่งผืนป่า ซึ่งหากเน้นเฉพาะสัตว์ป่าแห่งผืนป่า จะพบว่าช้างป่ายังพบใช้พื้นที่ทางตอนเหนือของแนวเชื่อมต่อติดกับอุทยานแห่งชาติไทรโยค กระทั่งพบเฉพาะในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั้งตอนเหนือและใต้, พบร่องรอยเสือขนาดใหญ่อาจเป็นทั้งเสือโคร่งและเสือดำทางด้านตอนใต้ของแนวเชื่อมต่อ แต่ข้อมูลที่น่าตื่นเต้นคือยังพบกวางป่า เลียงผา และนกกก ใช้พื้นที่แนวเชื่อมต่ออยู่พอสมควร สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มากสุดในแนวเชื่อมต่อ คือ เก้ง

จากกราฟดัชนีความชุกชุม (จำนวนครั้งการพบรอยรอยสัตว์ป่าต่อระยะทาง 1 กม) พบว่ากวางป่า และเก้ง ยังคงพบใช้ทั้งแนวเชื่อมต่อ และพื้นที่อนุรักษ์ และผลโดยรวมพื้นที่อนุรักษ์มีความชุกชุมของสัตว์ป่าแห่งผืนป่ามากกว่าพื้นที่แนวเชื่อมต่อ (ดูโมเดลหน้า 16 และ 17 ประกอบ)

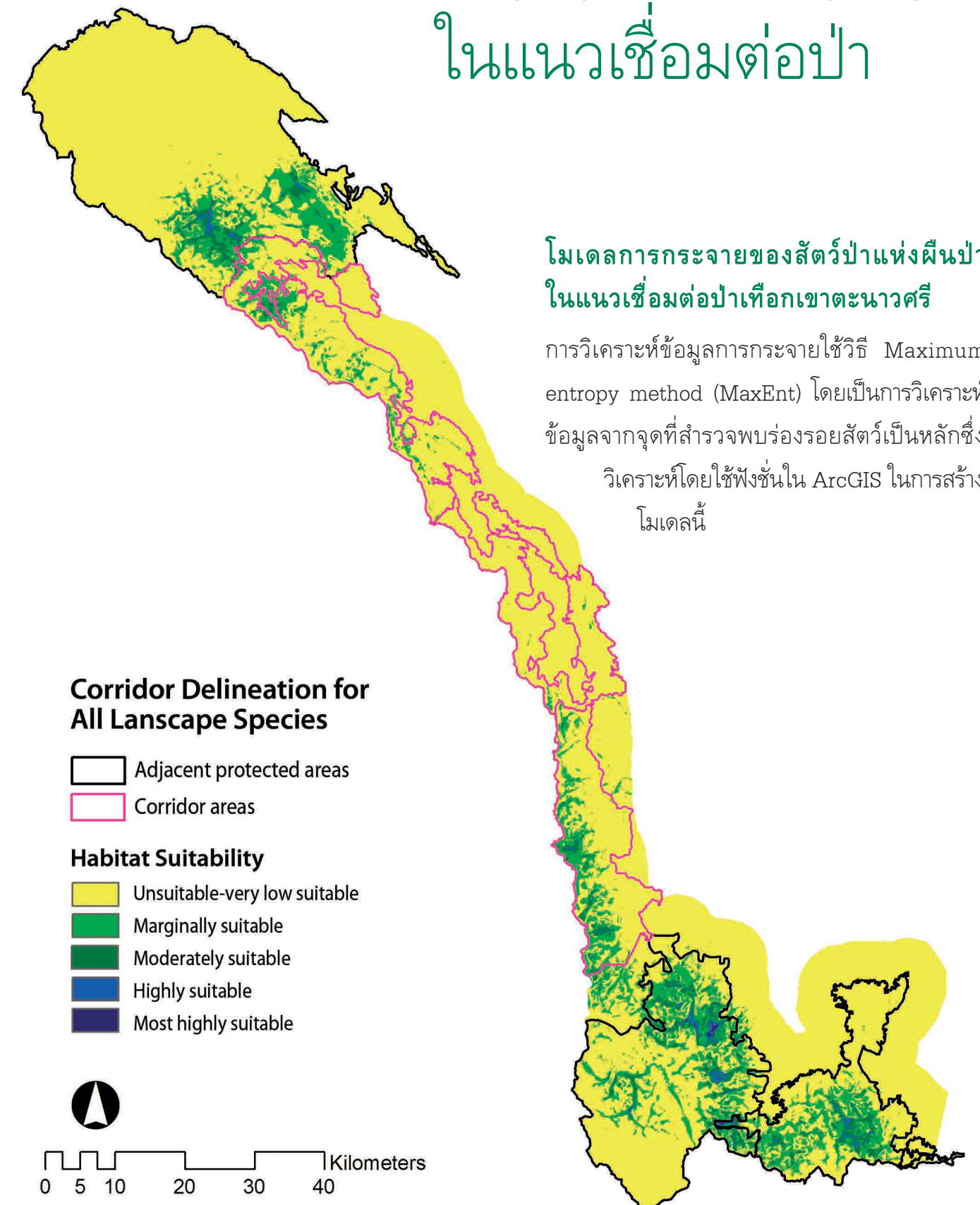
Photo by Steve Griffiths / GMS-EOC

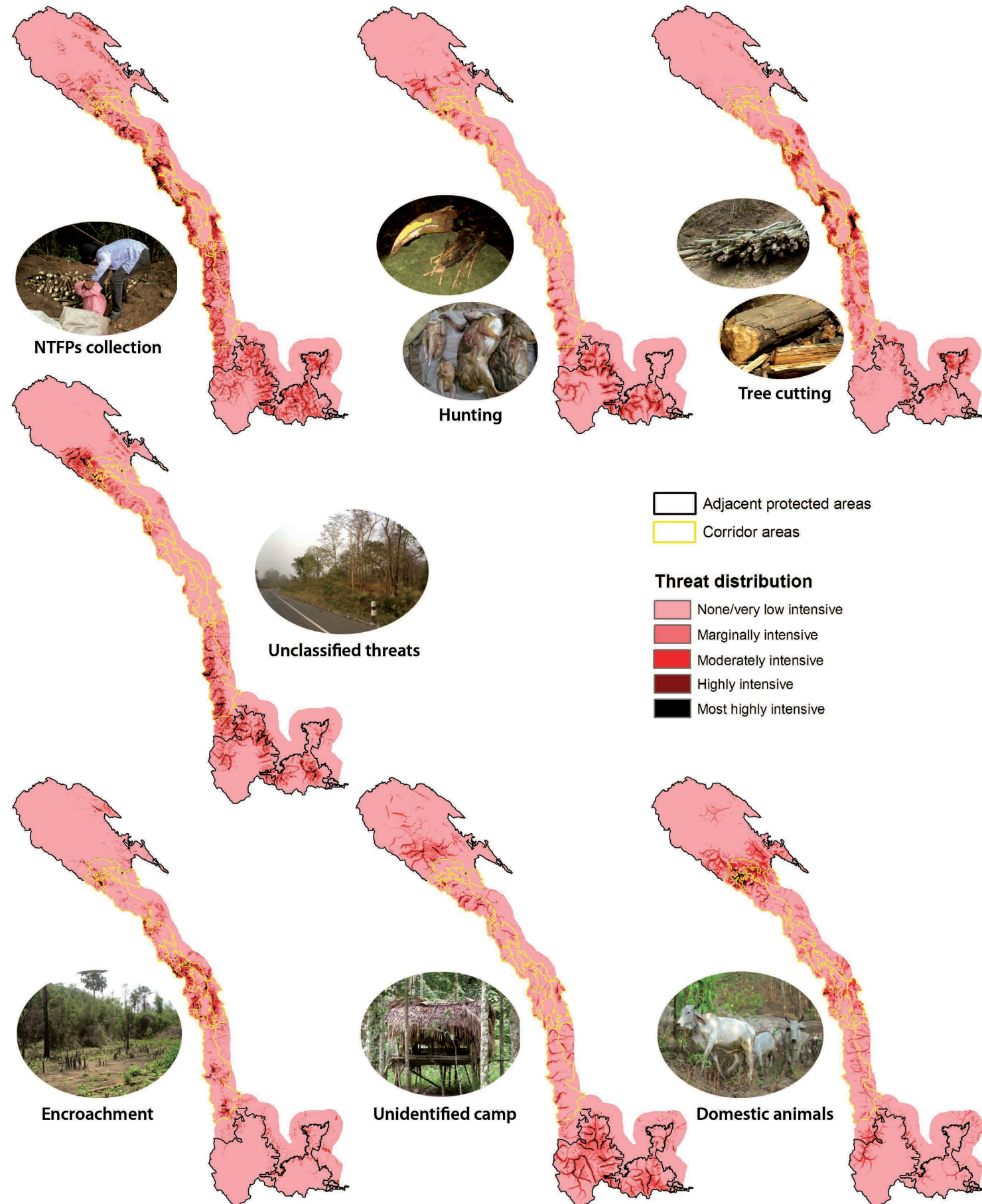
การกระจายของสัตว์ป่า ในแนวเชื่อมต่อป่า

โมเดลการกระจายของสัตว์ป่าแห่งผืนป่า ในแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี

การวิเคราะห์ข้อมูลการกระจายใช้วิธี Maximum entropy method (MaxEnt) โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากจุดที่สำรวจพบร่องรอยสัตว์เป็นหลักซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ฟังก์ชันใน ArcGIS ในการสร้างโมเดลนี้

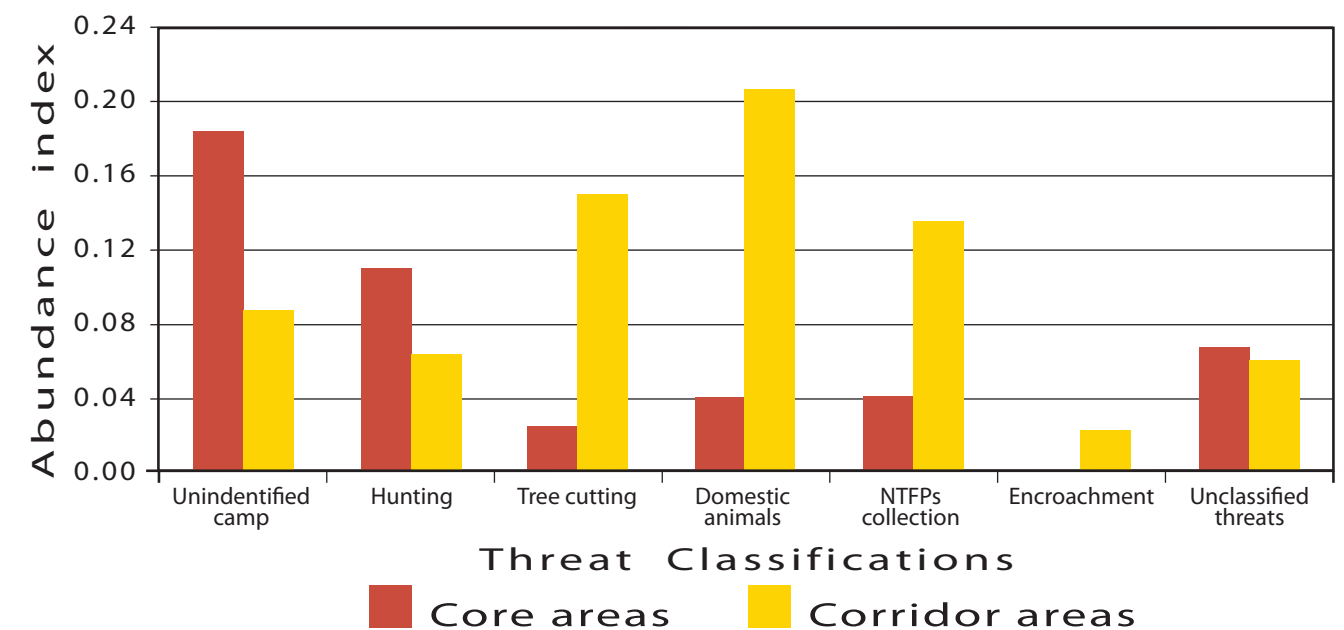
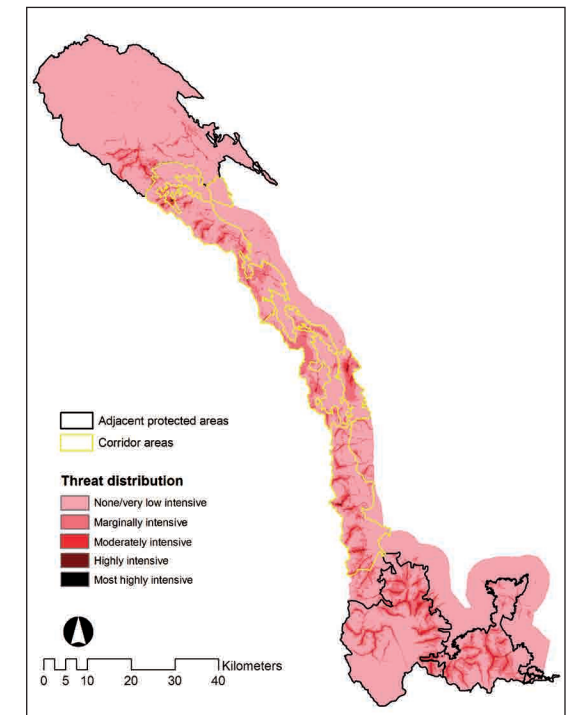

การใช้ทรัพยากรโดยมนุษย์ และปัจจัยคุกคามต่อแนวเชื่อมต่อป่า

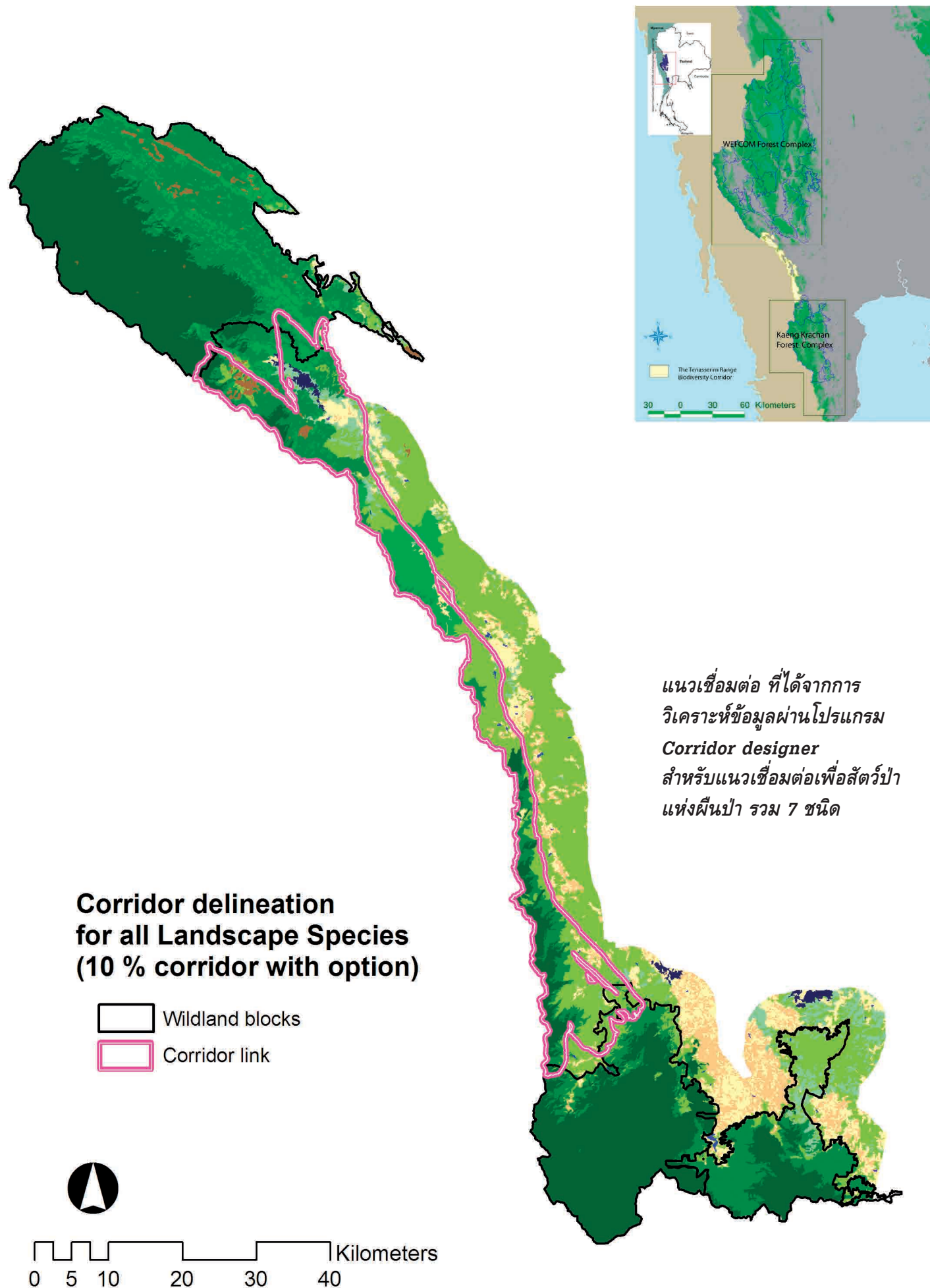

อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ แนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี

การศึกษานี้ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยคุกคามต่อความสำเร็จของการรักษาและฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรี โดยพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงป่าในโซนแนวเชื่อมต่อยังค่อนข้างสูง นอกจากนี้ การเก็บหาของป่า การเลี้ยงปศุสัตว์ และการลักลอบตัดไม้ ยังเป็นปัญหาสำคัญอีกด้วย ส่วนการลักลอบล่าสัตว์เป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งยังคงมีทรัพยากรสัตว์ป่ามากกว่าโซนแนวเชื่อมต่อ (ดูกราฟและโมเดลการกระจายของปัจจัยคุกคามประกอบ)

กราฟแสดงความเข้มข้นของปัจจัยคุกคาม (จำนวนครั้งที่พบ ต่อระยะทาง 1 กม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่โซนแนวเชื่อมต่อ และพื้นที่อนุรักษ์ข้างเคียง

การออกแบบแนวเชื่อมต่อป่า เพื่อสัตว์ป่าแห่งผืนป่า

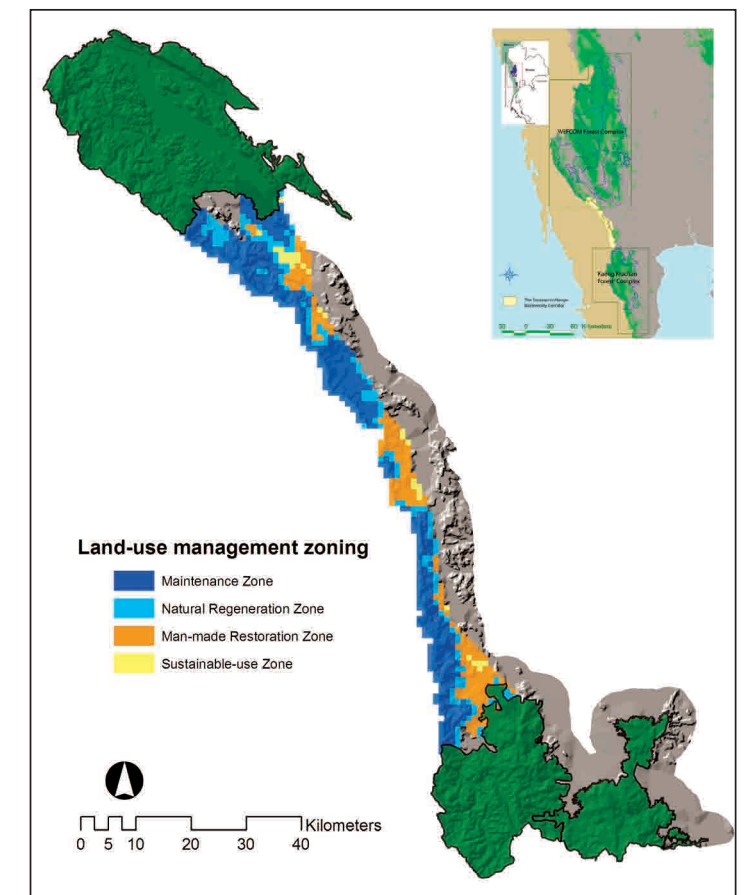
มีวิธีการหลากหลายในการออกแบบแนวเชื่อมต่อป่าเพื่อสัตว์ป่า ในโครงการนี้ สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า ได้ใช้วิธีการสร้างโมเดล โดยวิธี Corridor designer ซึ่งเป็น ArcGIS Tool ออกแบบโดย Beier et.al. 2008 โดยใช้วิธีนี้เป็นแนวทางในการออกแบบแนวเชื่อมต่อ หรือหย่อมเชื่อมต่อ ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายของชนิดป่า และการใช้ที่ดิน เช่นในแนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรี

ขั้นตอนคือการสร้างแผนที่โมเดลแนวเชื่อมต่อที่เหมาะสมสำหรับสัตว์ป่าแห่งผืนป่าแต่ละชนิด ก่อน แล้วนำแนวทั้ง 7 มารวมกันเป็นแนวเชื่อมต่อรวมของทุกชนิด พื้นที่ที่ยังมีโอกาสเป็นแนวเชื่อมต่อส่วนใหญ่อยู่ไม่เกิน 5 กม.จากแนวชายแดน พื้นที่ที่ถูกระบุเป็นแนวเชื่อมต่อสำหรับสัตว์ป่าแห่งผืนป่ามีเนื้อที่ 787 ตร.กม. ในโซนแนวเชื่อมต่อ และเนื้อที่อีก 432 ตร.กม. ในพื้นที่อนุรักษ์

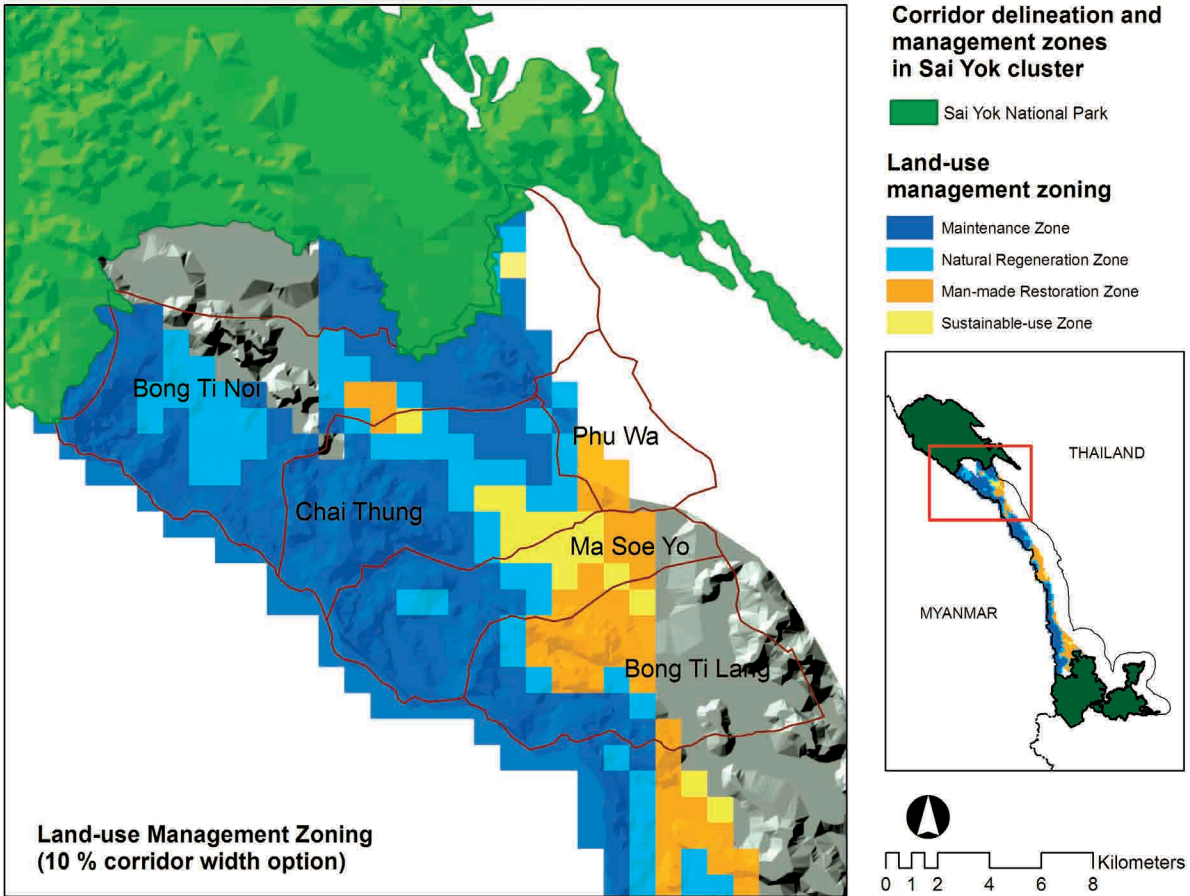
แนวทางการรักษาและฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า เพื่อสัตว์ป่าแห่งผืนป่า (ดูแผนที่ด้านขวา)

สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าฯ ได้แบ่งพื้นที่แนวเชื่อมต่อป่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวเชื่อมต่อป่า เพื่อสัตว์ป่าแห่งผืนป่าทั้ง 7 ชนิดข้างต้นโดยแบ่งแนวเชื่อมต่อเป็นกริดที่มีขนาดกริดละ 1 ตร.กม. จากนั้นนำข้อมูลในแต่ละกริดมาดูคุณภาพของเนื้อที่ป่าภายใน เสร็จแล้วจัดชั้นคุณภาพเป็น 4 ชั้นคือ

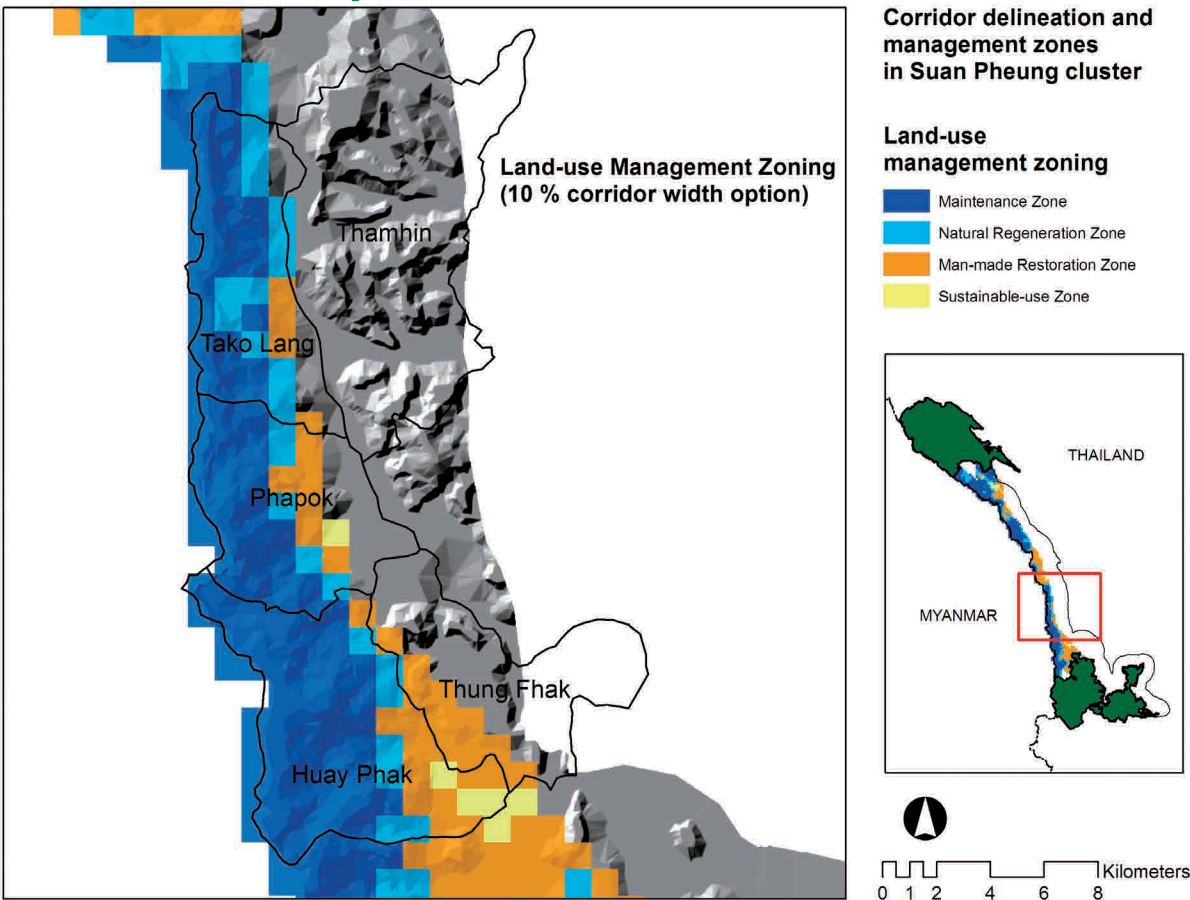
- **โซน 1** โซนบำรุงรักษาสภาพเดิม (มีป่าไม่ถูกรบกวนมากกว่า 50% ในกริดนั้น)
- **โซน 2** โซนฟื้นฟูตามธรรมชาติ (มีป่าดั้งเดิมเหลืออยู่ตั้งแต่ 1% ถึง 50%)
- **โซน 3** โซนปลูกเสริมป่าโดยใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่น (มีป่าดั้งเดิมเหลืออยู่น้อยกว่า 1%)
- **โซน 4** โซนใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (คือโซนที่มีป่าดั้งเดิมเหลืออยู่น้อยกว่า 1% และมีคนใช้จับจองทำกินมากกว่า 50% ของพื้นที่กริดนั้น)

แนวทางการรักษาและฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า ไทรโยค

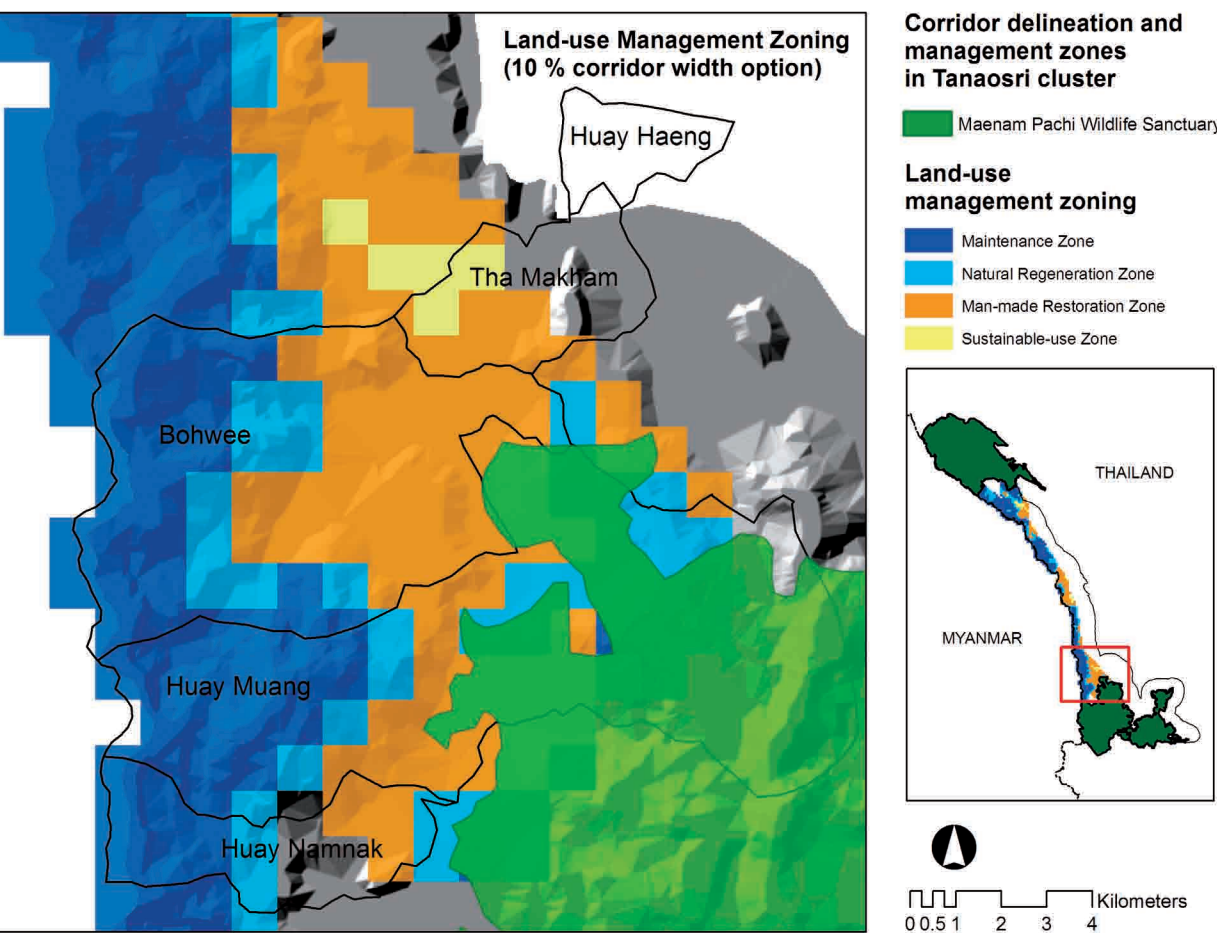

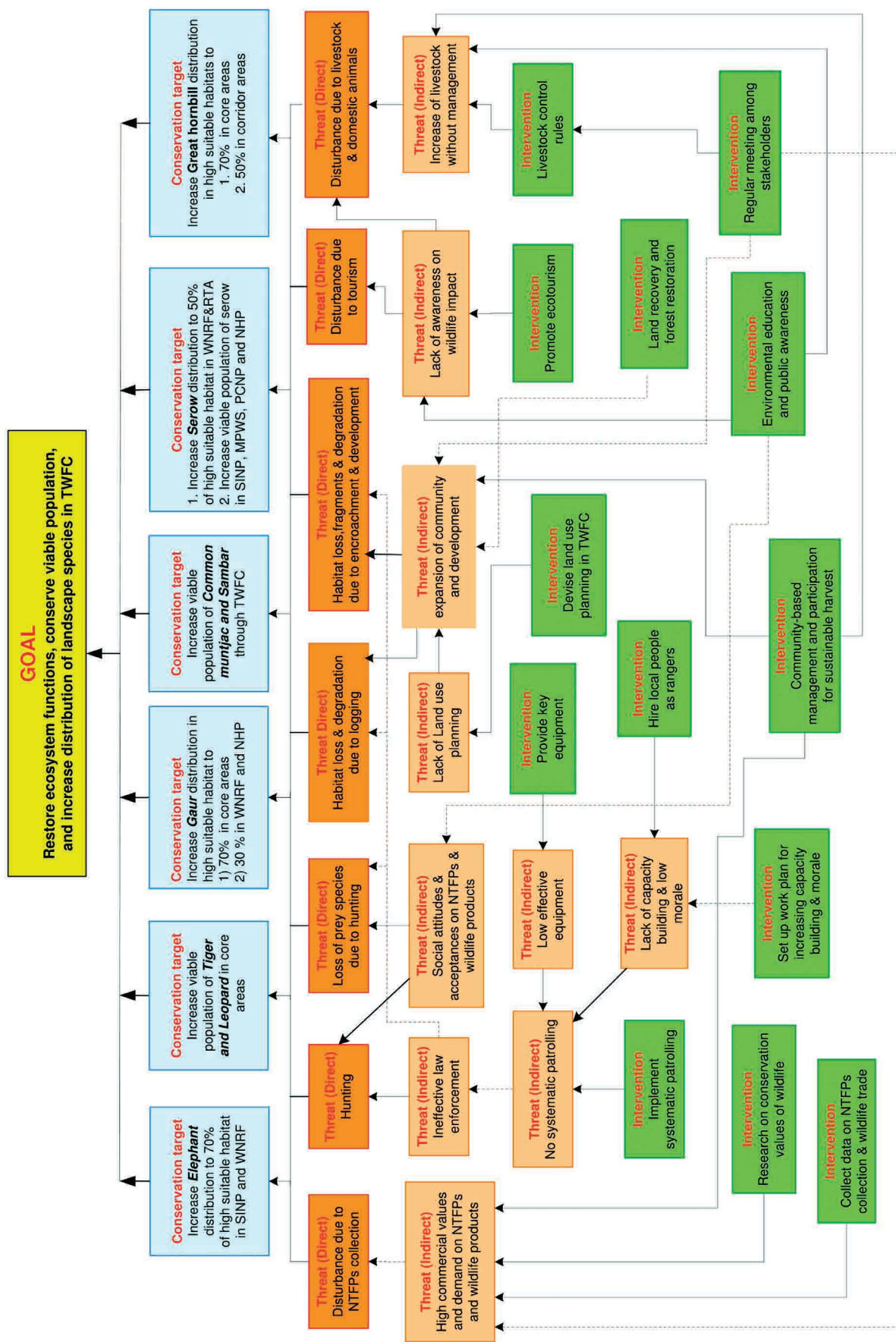
แนวทางการรักษาและฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า สวนผึ้ง

แนวทางการฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า

แนวทางการรักษาและฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า ตะนาวศรี

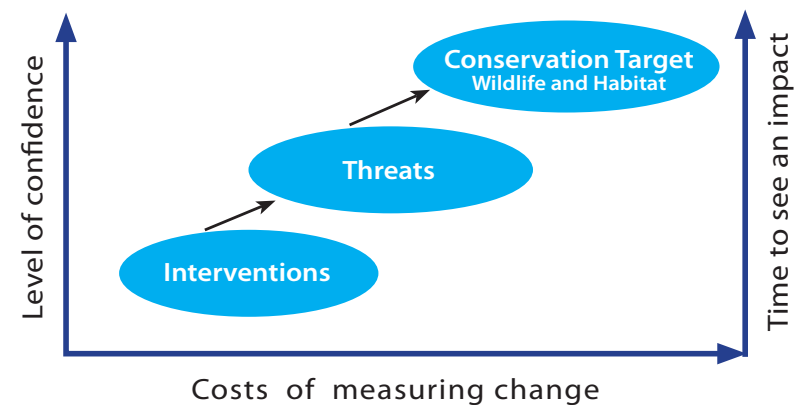
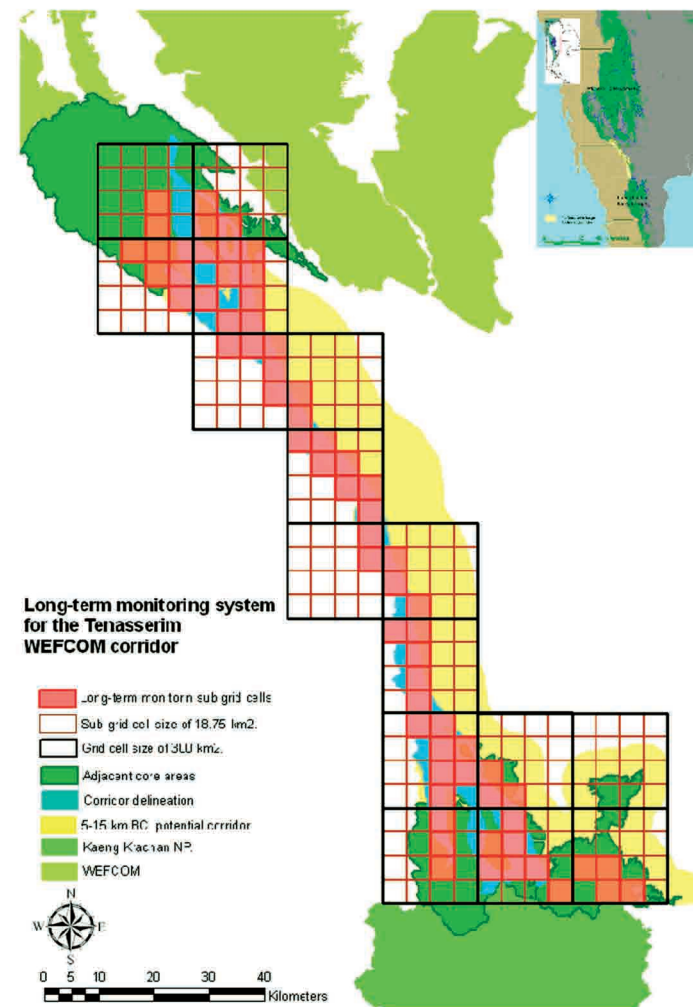

ความสำคัญของการมีระบบตรวจวัดระยะยาว

การวางระบบตรวจวัดระยะยาว เป็นสิ่งจำเป็นที่จะพิสูจน์ความสำเร็จของโครงการแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี

การวางระบบตรวจวัดระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จของโครงการนี้ โดยเฉพาะวิธีการที่จะบ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ของสัตว์ป่าแห่งผืนป่าซึ่งสามารถใช้วิธีการที่เจ้าหน้าที่ หรือนักวิชาการท้องถิ่นสามารถใช้ได้

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างวิธีการที่ชื่อว่า Occupancy survey โดยใช้ระบบกริด โดยแบ่งพื้นที่ตามขนาดกริดของเสือโคร่ง และสัตว์กีบขนาดใหญ่ที่มีขนาดกริดละประมาณ 18 ตร.กม. และผู้สำรวจสำรวจตามเส้นทางและแหล่งที่มีโอกาสพบร่องรอยสัตว์ทั้ง 7 ชนิด ในแต่ละกริดให้ได้ระยะทางที่เหมาะสม ซึ่งอาจจะทำซ้ำทุกๆ 2-3 ปี เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของการใช้พื้นที่ของสัตว์ป่าแห่งผืนป่า

หัวใจของการมีระบบตรวจวัดที่ดี เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเราทำงานมาถูกทาง

การเชื่อมโยงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อสัตว์ป่าแห่งผืนป่า ถือเป็นหลักการของการทำงานของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า ตัวอย่างเช่น กิจกรรมทางเลือกต่างๆ ที่เสนอให้กับชุมชน ต้องช่วยลดอัตราการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ลดการล่าสัตว์ และช่วยขยายแนวเชื่อมต่อป่าให้มีโอกาสให้สัตว์ป่าสามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องในที่สุด จึงต้องมีระบบตรวจวัดที่มีคุณภาพเพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพของโครงการ

มาตรการจัดการที่จำเป็น ต่อแนวเชื่อมต่อป่า

กิจกรรมสำคัญที่ทำให้โครงการแนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรีประสบความสำเร็จ

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ลำดับความสำคัญ
โซนแนวเชื่อมต่อ		
การฟื้นฟูป่าธรรมชาติ	- ทำให้แนวเชื่อมต่อที่เป็นป่าธรรมชาติกว้างขึ้น และสัตว์สามารถใช้หากิน อพยพเคลื่อนย้ายได้ - เพื่อลดการขยายการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เป็นระบบ ทั้งจากบุคคลท้องถิ่น และรีสอร์ท	สูง
การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ได้ประสิทธิภาพ	- ส่งเสริมให้มีแนวทางการใช้ที่ดินให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ลดการถางป่า และการใช้ที่ดินอย่างสิ้นเปลือง - ส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่กว้างว่างเปล่าอย่างมีประสิทธิภาพ	สูง
การจัดการ การเก็บหาของป่าอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ	- ลดการเก็บหาของป่าอย่างเกินขอบเขต ส่งเสริมแนวทางเลือกอื่นๆ - ส่งเสริมให้มีระบบการเก็บหาของป่าให้ประกันความยั่งยืน	สูง
การส่งเสริมแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	- สร้างแนวทางให้ชุมชนมีรายได้ และรู้สึกเห็นด้วยกับแนวทางการรักษาฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่า - ลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรม	ปานกลาง
การรณรงค์เผยแพร่ด้านธรรมชาติศึกษา	เป็นแนวทางระยะยาวที่ทำให้สมาชิกในชุมชนซึมซับความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ	ปานกลาง
พื้นที่อนุรักษ์		
การสร้างระบบการลาดตระเวนเชิงคุณภาพให้เกิดในพื้นที่	- ลดอัตราการล่าสัตว์ในพื้นที่อนุรักษ์ให้เห็นเป็นรูปธรรม - คุ้มครองประชากรสัตว์ป่าหลัก เพื่อได้มีโอกาสขยายพันธุ์ กระจายสู่ในพื้นที่แนวเชื่อมต่อ	สูง
แนวทางการสร้างเสริมประสิทธิภาพด้านอื่นๆ แก่เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า	สร้างเจ้าหน้าที่คุ้มครองพื้นที่อนุรักษ์ ในพื้นที่โครงการแนวเชื่อมต่อให้ได้มาตรฐานในระดับสากล	สูง

ความร่วมมือระหว่างองค์กรในพื้นที่ คือความสำเร็จในโครงการนี้

เนื่องจากพื้นที่แนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรีนี้ ส่วนใหญ่อยู่นอกพื้นที่อนุรักษ์ และอยู่ภายใต้การดูแลของหลายหน่วยงาน ดังนั้นความสำเร็จของโครงการจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยการประสานงานที่เข้มแข็ง โดยให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการรักษาและฟื้นฟูแนวเชื่อมต่อป่านี้ อย่างมีเป้าหมายเดียวกัน

หน่วยงาน และกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ที่สำคัญคือ :

- เจ้าหน้าที่โครงการ GMS-BCI ประจำกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะผู้ประสานงานหลัก
- ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน Cluster เป้าหมาย ทั้ง 4 แห่ง
- กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เจ้าหน้าที่พื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่โครงการ
- เจ้าหน้าที่ทหาร และตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่
- เจ้าหน้าที่อุทยานธรรมชาติวิทยาสมเด็จพระเทพฯ
- มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

Bird Conservation Society of Thailand. 2004. Directory of important bird areas in the Kingdom of Thailand: Key sites for conservation. Bangkok: Bird Conservation Society of Thailand and BirdLife International.

BirdLife International. 2003. Saving Asia's threatened birds: A guide for government and civil society. BirdLife International, Cambridge, U.K.

GMS Biodiversity Conservation Corridors Initiative. 2005. Strategic framework and technical assessment (2004-2014). GMS Biodiversity Conservation Corridors Initiative, Bangkok, Thailand.

Sanderson, E., J. Forrest, C. Loucks, J. Ginsberg, E. Dinerstein, J. Seidensticker, P. Leimgruber, M. Songer, A. Heydlauff, T. O'Brien, G. Bryia, S. Klenzendorf, and E. Wikramanayake. 2006. Setting priorities for the conservation and recovery of wild tigers: 2005-2015. The Technical Assessment. WCS, WWF, Smithsonian, and NFWF-STF, New York—Washington D.C.

Wikramanayake, E., E. Dinerstein, C. J. Loucks, D. M. Olson, J. Morrison, J. Lamoreux, M. McKnight, and P. Hedao. 2002. Terrestrial Ecoregions of the Indo-Pacific: A conservation assessment. Island Press, Washington D.C.

WCS Thailand. 2009. Wildlife and its habitat assessment in the corridor zone under the BCI pilot site in the Tenasserim WEFCOM Thailand. A WCS Thailand final report to GMS-BCI.

WCS Thailand. 2009. Landuse and forest type classification for the CEP BCI Tenasserim WEFCOM Corridor using remote sensing, GIS analysis, and rapid ground truthing techniques. A WCS Thailand final report to GMS-BCI.

ภาพถ่าย: Steve Griffiths/ GMS-EOC,

ขวัญชัย ไวรัญญการ, สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า(WCS) ประเทศไทย

รูปเล่ม: สุภาวดี สุนทรศรี

